

Het Angelus

Nieuwsbrief 37

Jaargang 12 ♦ september 2020

**Cultuureel Erfgoed
Annuntiaten Heverlee**

1. Open Monumentendag 2020: 't Zal je leren!

Op 13 september 2020 doen heel wat lokale organisatoren hun uiterste best om een corona-veilige Open Monumentendag te organiseren. Gewapend met een mondkmasker, ontsmettende handgel en je smartphone die dienst doet als digitale gids, nodigen we je uit om er met je bubbel op uit te trekken.

De 32ste editie van Open Monumentendag draait rond het thema educatie. Verschillende monumenten in Vlaanderen organiseren dit jaar een activiteit in het kader van dit thema. Herita sluit zich hiermee aan bij het overkoepelende Europese thema: Monumenten en Onderwijs. De slagzin van deze editie luidt: 't Zal je leren! De activiteiten rond het thema onderwijs kun je raadplegen [via deze link](#).

Wij zetten graag de twee volgende activiteiten in de kijker....

[De Studentinnen van 't Heilig Hart](#)

Welkom in het Heilig Hartinstituut. Herbeleef een dag uit het rijke schoolleven en (her)ontdek onvermoede plekjes.

De studentinnen van 't Heilig Hart zijn je gids.

Vergeet je niet tijdig in te schrijven, ook als je zelfstandig op ontdekking komt, want de plaatsen zijn beperkt!

Inschrijven kan [via deze link](#).
Mondmasker verplicht!

Eerste groep normaalschoolleerlingen 1901 (Foto: CEAH)

Wil je weten welk verhaal onderstaande plekken te vertellen hebben? Kom het ontdekken!

Diestse scholen door de eeuwen heen

Anno 2020 is Diest een heuse scholenstad, het resultaat van een eeuwenlange evolutie. Deze stadswandeling laat je de Diestse scholen van de middeleeuwen tot nu ontdekken.

Er zijn twee manieren om de wandeling op eigen houtje te doen:

- Met de infobrochure met stadsplan, verkrijgbaar aan het onthaal in de Lakenhalle.
- Met de Erfgoedapp op je smartphone. De info voor het installeren van de app kan je terugvinden op de website www.diest.be, of vraag info aan het onthaal in de Lakenhalle.

We geven je hier alvast één smaakmakertje mee over de Warandeschool van KSD.

© Dienst Erfgoed Diest en Stadsmuseum De Hofstadt

In de Rode kruisstraat bevindt zich de school voor buitengewoon onderwijs van KSD. Deze ontstond in 1908, toen deken Verstrepen het terrein kocht om er een nieuwe lagere, katholieke jongensschool op te richten. De school had als doel om arme jongens een katholieke opvoeding te geven. Vanaf de jaren '70 van de 20ste eeuw werd overgeschakeld op buitengewoon lager onderwijs. Tegenwoordig huist de school onder de paraplu van KSD. (bron: Dienst Erfgoed Diest en Stadsmuseum De Hofstadt).

Inschrijven kan [via www.diest.be](http://www.diest.be).

Voor het volgende artikel blijven we even hangen bij het thema onderwijs in de tijd van toen....

2. Ingenieurs met een kloosterkap

De Katholieke Universiteit viert in 2020 een opmerkelijk jubileum. Het is dit academiejaar precies 100 jaar geleden dat de Alma Mater meisjesstudenten toeliet. Des te opmerkelijker als je weet dat de universiteit een eeuwenoude traditie kan voorleggen.

Wettelijk bestond de mogelijkheid om meisjes tot universitaire studie toe te laten nochtans al enkele decennia in België. Op 10 april 1890 werd de Belgische wet op de toekenning van academische graden goedgekeurd. Ze verleende vrouwen formeel het recht om alle academische graden te behalen en deze van de geneeskunde en de farmacie uit te oefenen.

© Universiteitsarchief Leuven

Maar in de praktijk had deze wet eerder een negatief effect op de toegang van vrouwen tot de universiteit. Ze stelde namelijk als algemene voorwaarde om tot de studies te worden toegelaten, het bezit van een gehomologeerd — humaniora-getuigschrift. Eventueel kon men een examen afleggen voor de centrale examencommissie. De wetgeving voorbij aan het feit dat het hoger middelbaar onderwijs voor meisjes op dat ogenblik nog niet was georganiseerd. Het aantal vrouwelijke studenten dat zich aan de universiteiten van Luik, Gent en Brussel liet inschrijven, bleef dan ook zeer beperkt.

De oudste foto uit het Universiteitsarchief van meisjesstudenten, uit de jaren 1920, toen de eerste meisjes schoorvoetend werden toegelaten aan de Leuvense universiteit. Op de foto aan de Sint-Geertruiabdij, waar één van de twee pedagogieën gevestigd was waar de meisjesstudenten verplicht resideerden. Ze stonden onder streng toezicht van de zusters benedictinessen, die de pedagogie uitbaatten tot aan de splitsing van de universiteit in 1968.

Rector Paulin Ladeuze

Mentale barrière

De mentale barrière was zo mogelijk nog groter. De toegang van vrouwen tot de Leuvense universiteit bleef in katholieke kringen lange tijd ondenkbaar. Zelfs in de feministische katholieke hoek stond men afwijzend tegenover universitair onderwijs voor vrouwen. Een universitaire opleiding werd volledig in strijd geacht met de vrouwelijke natuur en roeping. Bovendien werd de kwestie, gezien het ontbreken van hoger middelbaar onderwijs voor meisjes, niet van dringende aard geacht. Vanaf de jaren 1912-1913 wijzigden de meningen. De zusters van Liefde van Jezus en Maria van Gent te Eeklo, de ursulinen van Onze-Lieve-Vrouw-Waver en de dochters van Maria in Leuven richtten vanaf het schooljaar 1912-1913 een Latijnse humaniora in.

Het was precies de inrichting van dergelijke cursussen in het vrije onderwijs die rector Ladeuze zijn mening deed bijstellen. In het jaarlijkse rapport dat hij in 1913 naar de Belgische bisschoppen stuurde, wijdde hij een hoofdstuk aan de toegang van meisjes tot de Leuvense universiteit. Hij betuigde zich voorstander, precies omwille van de ontwikkeling van het vrij secundair meisjesonderwijs. Het was belangrijk dat dat onderwijs van zeer goede kwaliteit was, en zo iets was, aldus Ladeuze, slechts mogelijk met een universitair-gevormd kader. Bovendien zou de ontwikkeling van het secundair onderwijs op haar beurt steeds meer kandidaat-universitaire opleveren.

Bedreiging voor mannelijke geestelijken

Maar de Belgische bisschoppen stonden zeer afwijzend, niet in het minst omwille van de morele schade die de "gemengdheid" aan de universiteit zou kunnen teweegbrengen, vooral bij de talrijke mannelijke religieuze studenten. Een fiat vanwege het episcopaat bleef achterwege en werd uiteindelijk, omwille van de oorlogsomstandigheden, voor vier jaar opgeschort. De problematiek had intussen wel de nodige aandacht gekregen in de katholieke pers, waar de stemmen ten gunste van hoger onderwijs voor katholieke vrouwen steeds luider gingen klinken. Het Vlaamse katholieke blad *Hooger Leven* wijdde in mei 1913 een artikel aan de zaak en wees in zijn argumentatie op het grote belang van een beter middelbaar onderwijs: "Ons middelbaar vrouwenonderwijs en ons kloosteronderwijs zouden wel degelijk uit het openzetten der katholieke hogeschool voor vrouwen groot voordeel trekken: ons middelbaar onderwijs is soms te eng, de gezichtseinder te beperkt, wat in boeken staat heeft men geleerd, maar met de werkelijkheid heeft men weinig voeling ... Hoe is 't mogelijk verbetering daar te brengen, tenzij met het openzetten der poorten van de katholieke universiteit? Daardoor

krijgen we betere leraressen en, als gevolg daarvan, beter onderwijs...". Vele Leuvense academici waren ook van het belang overtuigd. Tijdens de oorlogsjaren werden met hun medewerking belangrijke initiatieven ontplooid. Uiteindelijk werd de Leuvense universiteit vanaf het academiejaar 1920-1921 voor vrouwen opengesteld.

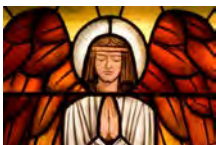
Studentenmutsen of kloosterkappen

Ter gelegenheid van het bewuste jubileum werd een poster uitgegeven met daarop de oudste groepsfoto van meisjesstudenten uit het universiteitsarchief. Ze poseren met de typische studentenmuts. Maar er zaten vanaf dat academiejaar dus ook heel wat vrouwen met kloosterkap 'braafjes op de eerste rij'. Dit was ook de titel van de documentaire die Chris Taes in 1995 voor de toenmalige BRT maakte. Zuster Lucia Gysemans en Pauline Van Brusselen getuigen daarin over hun studentinnenjaren in de jaren 1930.

Zr. Lucia Gysemans in een chemielokaal in de KU Leuven tijdens de opnamen van de documentaire van Chris Taes 'Netjes op de eerste rij' in 1994. De documentaire werd uitgezonden op 30-01-1995. (Foto: CEAH)

Zr. Lucia Gysemans werd geograaf, plantkundige en landbouwingenieur en begon een lange traditie van leerkracht wetenschappen aan het Heilig Hartinstituut. Later werd ze directrice van het technisch onderwijs en richtte ze op de campus het economisch hoger onderwijs op. Zr. Pauline Van Brusselen werd klassiek filologe en lerares en directrice van de klassieke humaniora.

Oorlog: choc des idées

De oorlogsjaren maakten opmerkelijk genoeg initiatieven mogelijk en deden de geesten rijpen. In verschillende steden van het land, mede dankzij de gedwongen inactiviteit van de universiteitsprofessoren "hogere cursussen" voor vrouwen georganiseerd. In Leuven ging het initiatief uit van enkele geestelijken. Rector Ladeuze steunde het project van een cursus hoger onderwijs voor vrouwen en verleende zijn medewerking aan de concrete uitwerking. Enige terreinbezetting was ook wel in het spel. Ladeuze benadrukte dat de cursus nooit in de plaats mocht komen van het latere universitair onderwijs: "L'institution projetée n'est pas à dire universitaire et ne devra pas être tenue en considération le jour où l'on organiserait des cours pour femmes à l'université". De cursus zou louter bedoeld zijn als een finaliteit "algemene vorming" voor meisjes die het middelbaar of normaalonderwijs achter de rug hadden.

De start van de driejarige cursus werd aangekondigd voor januari 1917. Telkens zouden gedurende een zestal maanden avondlessen worden gegeven, en dit vier avonden per week. Tijdens het eerste jaar lag de nadruk in het programma op de religieuze vakken, met als belangrijkste lesgevers Ladeuze zelf en de jezuïeten de Moreau en Vermeersch. Tijdens de vergaderingen die tussen mei en juli 1918 op het rectoraat plaatsvonden, werd gewezen op deze eenzijdigheid. Slechts een zeer klein aantal studenten had trouwens de volledige sessie gevolgd en examens afgelegd. Er werd besloten nieuwe professoren aan te trekken. Vanaf het tweede cursusjaar kwamen nieuwe hoogleraren het team versterken.

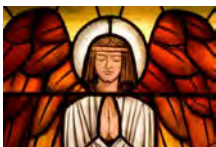

Ze zorgden voor een verruiming van het programma met aardrijkskunde, botanica, literatuurstudie en Latijn. Aan de cursussen namen gemiddeld een 50-tal vrouwen deel. Er was ook belangstelling vanuit Heverlee voor deze avondcursussen. Daar werd namelijk, met hetzelfde team van hoogleraren, reeds twee jaar gewerkt aan de uitbouw van een tweetalig regentaat.

Wanneer in 1920-1921 de Leuvense universiteit voor meisjesstudenten werd opengesteld, werd een grote toestroming van vrouwelijke religieuzen verwacht. De vrouwelijke religieuze congregaties vonden evenwel, in tegenstelling tot wat rector Ladeuze had verhoopt, niet in grote getale de weg naar de universiteit. In het academiejaar 1920-1921 schreven zich 31 meisjesstudenten in. Het aantal vrouwelijke inschrijvingen steeg gestaag tot 142 in 1939. In het interbellum schreven zich in totaal 1313 vrouwelijke studenten in voor universitaire studies. 230 daarvan of ruim 17% waren religieuzen. In totaal stuurden 47 verschillende religieuze huizen tussen de twee wereldoorlogen een of meerdere zusters naar Leuven. Maar in 60% van de gevallen ging het om een eenmalig feit.

Op deze foto uit 1936 van de groep uit de kandidaturen Klassieke Filologie zie je duidelijk dat de meisjes braaffjes op de eerste rij zitten, links de religieuzen en rechts de leken. Uiterst links zit zr. annuntiaat Beatrijs Ullens, rechts van haar een zr. ursuline n in het midden vooraan professor Cochez. (Foto: © T. Béguin, collectie CEAH)

Slechts vijf congregaties stuurden regelmatig zusters en dat waren in volgorde van belangrijkheid: de annuntiaten van Heverlee (66 inschrijvingen), de ursulinen van Onze-Lieve-Vrouw-Waver (25), de zusters van Liefde van Gent (16), de dochters van Maria van Leuven (13) en de dochters van het Kruis van Luik (6). De annuntiaten van Heverlee overtroffen de andere congregaties dus in ruime mate. Als alleen de jaren 1920-1930 in beschouwing worden genomen, is het overwicht nog groter. De congregatie leverde in deze periode 45% van de vrouwelijke religieuze studenten aan de universiteit.

Van de elf religieuzen die in het eerste academiejaar 1920-1921 werden ingeschreven, waren er negen van Heverlee. De Heverleese congregatie was tijdens de oorlog intensief en bijna doelgericht op universitair onderwijs voorbereid. Via de regentaatscursussen en de "cours supérieurs" waren de zusters vertrouwd met een hoger onderwijsniveau. Het regentaatsdiploma bood vanaf 1919 trouwens onmiddellijke toegang tot de universiteit. Bovendien had het instituut het belangrijke voordeel van de geografische ligging. Het liet de studerende religieuzen toe dagelijks naar het moederhuis terug te keren, een aspect dat in het kader van de congregatieve voorschriften erg belangrijk was.

Tussen 1922 en 1940 behaalden 38 zusters van de 66 ingeschrevenen een universitair diploma. Ze studeerden af aan de meest uiteenlopende richtingen: landbouwwetenschappen; wis- en natuurkunde; handels- en financiële wetenschappen; opvoedkunde en uiteraard de filologische richtingen. Aan het Landbouwinstituut waren de annuntiaten lange tijd de enige vrouwelijke studenten. De resolute optie voor universitair onderwijs maakte dat het instituut in de loop van de jaren 1930 over het hoogst-gekwalificeerde personeel beschikte binnen de sector van het voortgezet vrij meisjesonderwijs in België. Het liet de directie toe om in een prospectus van die tijd te stellen: "In deze verschillende afdelingen, die door het gouvernement aangenomen zijn, wordt het onderwijs gegeven volgens de officiële programma's door gediplomeerde meesteressen; onderwijzeressen, regentessen of houdsters van een academischen graad: doctors, ingenieurs, licentiaten, enz.". Ruim 10% van de religieuzen die in 1940 deel uitmaakten van de congregatie was in het bezit van een universitair diploma.

Ria Christens

Bronnen:

- G. De Neef, *De eerste vrouwelijke studenten aan de universiteit te Leuven (1920-1940)*. Leuven, 1985.
- Over de toelating van meisjesstudenten tot de Leuvense universiteit, de zich geleidelijk wijzigende opvattingen, de standpunten van de verschillende partijen en de uiteindelijke oplossing, zie een uitvoerige analyse van L. Courtois, *L'Introduction des étudiantes à l'université de Louvain: les tractations préliminaires (1890-1920), étude statistique (1920-1940)* LLNeuve, 1987.
- *Hooger leven*, 10 mei 1913.
- R. Christens, *100 jaar Heilig Hartinstituut : geschiedenis van een school en een congregatie*. Heverlee, 1994.

3. Uit het leven gegrepen

Toen het vorige artikel tijdens de koffiepauze aan onze CEAH-tafel ter sprake kwam, deelde Rita, één van onze vrijwilligers, spontaan de volgende anekdote met ons.

Rita Loonbeek

Rita Loonbeek is oud-leerlinge van het Heilig Hartinstituut Heverlee. Ze volgde de richting Latijn-Grieks. Omdat ze de opleiding Licentiaat Wiskunde wou gaan doen en de richting Latijn-Grieks onvoldoende uren wiskunde bood, schreef ze zich in voor een voorbereidend jaar wiskunde aan de Leuvense universiteit: de 'prep'. Dat was in 1961.

De 'prep'-groep bestond uit een 13-tal meisjes en een 100-tal jongens. Dat zo veel jongens dit jaar volgden, kwam omdat dit voorbereidende jaar ook van pas kwam voor de opleiding Burgerlijk Ingenieur. Het toeval wil dat Rita één van deze jongens kende en midden in de aula naast hem plaats nam.

Toen professor Borgers dit zag, richtte hij het woord tot Rita en zei: "Juffrouw, als u daarvoor naar Leuven gekomen bent, dan zult u het niet ver brengen. Pak uw boekentas en kom op de eerste rij zitten zoals het betaamt."

Prof. Borgers van de Leuvense universiteit
(Bron: privé-collectie Rita Loonbeek)

4. Lancering Slimerfgoed

Op 13 september a.s. is het zo ver: het in eerdere nieuwsbrieven aangekondigde platform Slimerfgoed.be wordt gelanceerd!

Het project Slimerfgoed.be is een project voor cultureelerfgoedwerking op landelijk niveau met een looptijd van september 2019 tot augustus 2021. De naam 'Slimerfgoed' verwijst zowel naar het soort erfgoed waarop wij onze focus richten, nl. schoolerfgoed, maar ook op een 'slimme omgang' met dat kostbare goed.

Heb je als school 'slimerfgoed' in huis, dan doen we hierbij een warme oproep om ons dit te melden. Ben je er mee aan de slag gegaan in je school of ben je dit van plan, deel dan jullie ervaringen of projecten met ons.

Ze krijgen een prominente plaats op het platform Slimerfgoed dat in ontwikkeling is. Neem contact op met ons [via deze link!](#)

5. Verhuis Katoba

Op 1 september 2015 werd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een nieuwe organisatiestructuur geboren, die later gedoopt werd met de naam KatOBA. We startten met 11 basisscholen en 3 secundaire scholen. Vijf jaar later is de organisatie reeds flink gegroeid en tellen we 18 basisscholen en 3 secundaire scholen.

KatOBA staat voor samenwerken, samen leven en verbindend zijn met mensen en scholen die van elkaar verschillen. Het algemeen beleid en de coördinerende cellen waren gedurende vijf jaar gehuisvest in een huurpand gelegen aan de Dansaertstraat. Deze centrale ligging is een ideale uitvalsbasis voor alle scholen die verspreid liggen in het Brussels Gewest, voornamelijk op de as oost-west.

Op het vlak van bouwen, verbouwen en renoveren heeft de organisatie in deze voorbije periode flink geïnvesteerd voornamelijk dankzij de steun van de VGC, AGION en Monumenten en landschappen.

Nieuwe Graanmarkt 32

Omdat er de laatste paar jaren heel wat Brusselse scholen toegetreden zijn tot deze vzw, werden meer medewerkers aangetrokken en werd het gebouw in de Dansaertstraat te krap.

Daarom werd uitgekeken naar een nieuw onderkomen. Dat werd gevonden in de Nieuwe Graanmarkt 32 in Brussel, een erfpacht van de vzw Instituut van de Boodschap.

Het herenhuis op nr. 32 was aan een dringende renovatie toe. In dit gebouw was tot juni 2018 de kunstafdeling van het Imelda-instituut gehuisvest. Het Imelda-instituut kreeg de opportuniteit te verhuizen naar de historische Sint-Michelsite, de voormalige tabaksfabriek.

In juni 1999 kreeg het gebouw, dat sinds de jaren 1970 eigendom is van de vzw Instituut van het Heilig Hart, een beschermd statuut. De door de architecten Rémi Nivoy en Claude Fisco in 1787 ontworpen Nieuwe Graanmarkt vormt – na het Koningsplein en het Martelaarsplein – het derde neoclassicistische geheel dat aangelegd en bebouwd werd in het 18de-eeuwse Brussel. Het ontwerp van de Nieuwe Graanmarkt stelde een groot rechthoekig plein voor dat, komende van de Oude Graanmarkt, in het lengte doorsneden werd door twee parallelle straten. De stad bewaarde 1 perceel waarop het tolkantoor voor granen werd gevestigd (het Lepelhuis). De rest werd verkaveld en op de privé markt gebracht.

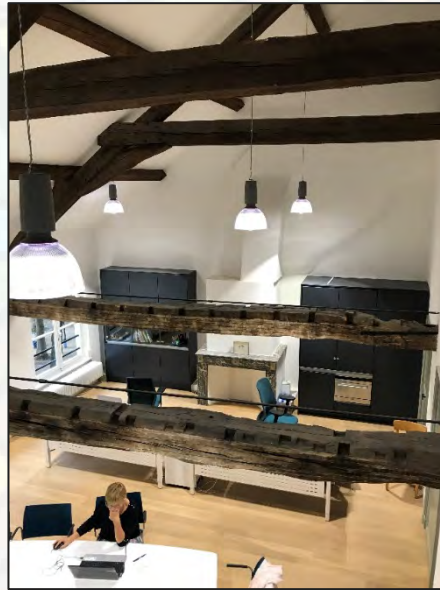
Kandidaat bouwers die hun plannen aan de stad voorlegden, konden genieten van een fiscale vrijstelling, wat leidde tot een harmonisatie van de gevelarchitectuur. Het plein geeft een mooi beeld van de architectuur in het 18de-eeuwse Brussel.

Het gebouw aan de Nieuwe Graanmarkt 32 werd samen met de aanpalende woning als twee gekoppelde herenhuizen opgericht in homogene neoclassicistische stijl. Het pand kreeg een volledige opfrisbeurt waardoor historische elementen een nieuw leven werden ingeblazen en opnieuw kunnen schitteren. De restauratie was in handen van Studio Roma. Klik [hier](#) voor meer informatie en foto's.

Sinds september 2020 kunnen de centrale diensten van KatOBA genieten van deze prachtige werkomgeving.

Nieuwe Graanmarkt 32

Meer informatie over deze beschermde panden vind je in de [inventaris van bouwkundig erfgoed van het Brussels hoofdstedelijk gewest](#).

Met dank aan Griet Blondiau voor de informatie!

6. De salons van het Heilig Hartinstituut Heverlee

Tijdens opfrissingswerken met het oog op de herbesteding van enkele ruimten ter hoogte van het algemeen onthaal van het Heilig Hartinstituut Heverlee werden tot ieders verrassing oorspronkelijke neogotische muurschilderingen blootgelegd. Samen met Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee, werd beslist om een deel van de muurschilderingen te behouden en in te kaderen als een venster op het verleden.

De ontdekte muurschilderingen zijn vermoedelijk het werk van neogotisch Leuvense kunstschilder Oscar Algoet (1862-1937), wiens ontwerparchief op KADOC berust. Algoet was een gerespecteerd kunstenaar, die in Leuven het interieur van verscheidene gekende gebouwen beschilderde, zoals de kapel van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte en de kapel van het Amerikaans College.

Algoet werkte vaak samen met architecten Joris Helleputte en Theo Van Dormael. Hij was tevens de uitvoerder van het klooster van de zusters annonciaden in Huldenberg.

De lokalen aan het algemeen onthaal deden indertijd dienst als salons voor plechtige ontvangsten en recepties.

Het oorspronkelijke meubilair (onder andere de kardinaalsstoel hiernaast) staat nu in de priesterkamer. In het salon lag vroeger het Gulden Boek ter ondertekening. In november 1951 zette de koning van België, geflankeerd door Guy Spitaels, hier zijn handtekening. In deze ruimte vinden we nog een oorspronkelijk item terug, nl. het wapenschild van het instituut op de schouw, dat je ook in hout gesculpteerd, terugvindt in de kardinaalsstoel.

Foto: © Pieter Baert

Het wapenschild wordt ook vandaag nog gebruikt als briefhoofd bij de briefwisseling van het inrichtend comité annuntiaten Heverlee.

Het wapenschild bestaat uit vier kwadranten. Het deelveld links boven verwijst naar het Heilig Hart. Het toont het hart met doornen van de gekruisigde Christus met bovenaan een kroon en een kruis. De afkorting 'S.C.' staat voor 'Sacré Coeur' en verwijst naar de naam van de school: instituut van het Heilig Hart en de Onbevleete Ontvangenis. Het veld rechts bovenaan is het wapenschild van de 'sociale' Paus Leo XIII, aan wie het instituut zijn onderwijswerk opdroeg. In het deel rechtsonder staat de kroon centraal (als teken van eeuwige gelukzaligheid). Boven de kroon staat de afkorting 'MR', wat Maria Regina betekent. Maria refereert naar de mariale spiritualiteit van Johanna. De drie niet-gekruisigde harten in het veld links onder representeren de Heilige Drie-eenheid, en verwijzen dan weer naar de spiritualiteit van de annuntiaten.

Onderaan is de leuze 'Praebete corda vestra' te lezen. Letterlijk betekent het zoiets als 'houdt uw harten gereed'. De woorden zijn een zinsnede uit de toenmalige Latijnse vertaling van de Bijbel. In het eerste boek Kronieken (I Kron. 22, 19) richt koning David een oproep aan zijn onderdanen voor de opbouw van een tempel. Hij wil dat zij zich volledig ten dienste stellen van de dienst aan de Heer. In de actuele Nederlandse vertaling luidt de tekst als volgt: 'Richt dus uw hart en uw geest op de dienst van Jahweh, uw God, sla de hand aan het werk en bouw een heiligdom voor Jahweh'.

7. Zr. Jeanne Claes, kloosterveteraan

Het zal je maar overkomen. Op 15 augustus 1940, de oorlog was pas uitgebroken, trad zr. Jeanne Claes in uiterst ongewone omstandigheden in het klooster. **Tachtig jaar later (!!!)** is haar, omwille van Corona, geen normaal jubileumfeest gegund.

Zr. Jeanne Claes

Naar aanleiding van dit toch wel opmerkelijk feit gingen we haar, van achter ons mondkapje met enkele vragen bestoken. Een gesprek met zr. Jeanne is altijd een belevenis. Ze kan haar woordje, zelfs met een kritische noot, goed plaatsen. En haar geheugen reikt nog tot in haar vroege jaren.

Jeanne werd geboren in 1922 in Ravels in de provincie Antwerpen. Samen met haar zus Alice kwam ze in 1932 op internaat in Heverlee. De familie woonde toen in Lier naast de zus van zr. Filomena Vander Wee die met lof gesproken had over die goede

school in Heverlee. In Heverlee werden zij samen met vader en moeder hartelijk onthaald in de grote spreekkamer. Vader had zelf een grote koffer gemaakt waar al het nodige voor de twee zussen in kon. Zr. Jeanne vertelt: "De zuster nam ons beiden onder haar vleugels nadat we afscheid genomen hadden van vader en moeder."

Reeds toen ze het eerste jaar op internaat waren, mochten ze al een speciale gebeurtenis meemaken: de inwijding van de Boodschapkapel in 1932. De leerlingen van de lagere school vormden de haag voor de bisschop en zijn gevolg. Ze herinnert zich nog dat ze een wit kleedje droeg met kantjes aan de mouwen. Het was voor hen een hele belevenis want ze hadden nog nooit een bisschop gezien. Ze herinnert zich dat er nog geen banken stonden in de kapel, wel een communiebank. Het orgel was er ook nog niet. Het koor zong vanuit de rechtse zijkapel boven.

De inwijding van de Boodschapkapel in 1932

Op twaalfjarige leeftijd deden de twee zusjes hun plechtige communie in het instituut op 26 mei 1932. Bij die gelegenheid droegen ze een witte sluier en kregen ze een missaal en een paternoster. Van het vormsel herinnert ze enkel nog dat ze met veel vormelingen waren. Stilaan rijpte bij Jeanne de roeping voor het religieuze leven.

Jeanne (links) en Alice (rechts) Claes

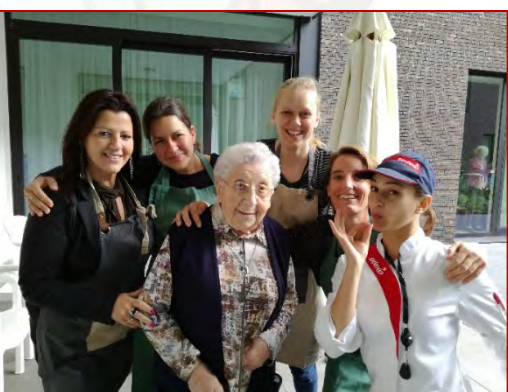
Op 15 augustus 1940 trad ze in. Tijdens het postulaat volgde ze ook het derde jaar van de Kleuternormalschool. In 1941 begon het noviciaat. Ze herinnert zich dat ze veel moesten werken tijdens het noviciaat. Haar eerste onderwijsopdracht begon ze in 1942 in het Limburgse Kozen. Datzelfde jaar slaagde ze in het examen grondig Frans. Ze heeft daarna in verschillende Franstalige scholen onderwezen.

Zr. Jeanne Claes met haar kleuters in Nodebais

Het was oorlog! In het instituut was het Engels hospitaal gelegerd in en rondom de huidige feestzaal. Zuster Jeanne zegt dat ze daar niet zoveel van gezien hebben. Als novicen gingen ze daar, zoals het hoorde, ingetogen voorbij. Ze herinnert zich wel dat ze in de kelder tussen de koffers hebben geslapen. In Kozen moesten ze bij bombardementen schuilen in de 'abri'.

De loopbaan van zuster Jeanne is niet zo gewoon. Niet alleen omdat ze regelmatig verhuisde naar een ander dorp maar ook omdat ze in drie talen les heeft gegeven in het kleuteronderwijs: in het Nederlands, het Frans en in Eupen in het Duits. De moeilijkheid was daar dat de kinderen 'plat Duits' spraken terwijl zij lessen volgde en examen aflegde in het Hoogduits.

Zr. Jeanne Claes met enkele personeelsleden van het WZC Annuntiaten Heverlee

Ze was ook studiemeesteres en opvoedster in het TSO geweest in Hoepertingen én in Heverlee. Nadien, ze was toen 56 jaar, deed ze nog ervaring op in Congo. Na haar pensionering in 1982 was ze nog zeven jaar verantwoordelijke in de peda "sinte Barbara", in de Groenstraat, Heverlee. Sinds 2016 is het woonzorgcentrum haar thuis.

Zr. Lucette Daenen

8. De Erfweg: zes keer een aanrader op Routeyou

De nazomer is het ideale seizoen om een mooie wandeling te maken. De koude nachten en warme dagen geven de natuur prachtige kleuren waartegen onroerend erfgoed prachtig uitkomt.

Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee bundelt zes mooie wandel- of fietsroutes met een sterk verhaal onder de naam 'De Erfweg'. Ze kunnen individueel afgelegd worden en verkennen een rijke erfgoedzone ten zuiden van Leuven.

Intussen bestaat de Erfweg al vijf jaar en is hij meer dan ooit springlevend.

Het blijft één van de meest populaire pagina op onze website.

Alle zes de wandelingen hebben intussen vijf sterren en het label 'aanrader' in Routeyou.com

Met 8.500 gedownloadte wandelingen is de Global Tour Badge voor een tweede maal binnen!

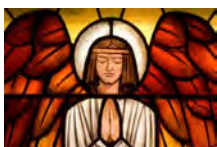
Wil je een leuke wandeling maken met het gezin? Kies dan voor de gezinseditie van de Abdijweg en de Arenbergweg. Er is ook een rolstoeltoegankelijke route op de campus van het Heilig Hartinstituut in de maak ter gelegenheid van Open Monumentendag.

Kies je wandeling [op onze website](#) of op [routeyou.com!](#)

	Zoetwaterweg Wandelroute 15,1 km NL Deze wandeling vertrekt aan h wandeling voor de leerlingen v
	De Spaanse Kroonweg Wandelroute 14,4 km NL Hortense Daman (Clews 1926-2 broer François bij het helpen d kruidenierszaak nr 130 en arre het concentratiekamp. Deze ro Korbeek-Lo - Leuven. Het erfge mededingsvrijheid - Leuven - Kalmbe
	De Brebergweg Wandelroute 14 km NL 'Een kar die ratelt op de keien hadden de keuterboerinnen hu terugweg was de kar geladen n dorp zagen hen graag terugkor d'Haesrode', het 'gat van Haas Auto aanuicht het monument
	Arenbergweg Wandelroute 8,94 km NL Omstreeks 1865 liet hertog Eng Heverleebos, de Kerspelstraat en standbeelden. Het kasteel v Hartinstituut was in 2011 laure het Meerdaalwoud een onschat beel maakt beland - De munt
	Abdijweg Wandelroute 8,89 km NL In 1893 tekende de Leuvense a

...

9. Het archief is verhuisd!

Voor Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee betekende coronatijd verhuistijd. We hebben immers onze intrek genomen in onze nieuwe lokalen verderop in dezelfde gang.

Onze nieuwe uitvalsbasis

De nieuwe erfgoed/kloosterbibliotheek

Ons adres en telefoonnummer blijven dezelfde, maar we heten je voortaan hartelijk welkom via onze nieuwe ingang via het algemeen onthaal van het Heilig Hartinstituut.

Benieuwd? Kom gerust eens langs op de rondleiding ter gelegenheid van [Open Monumentendag op 13 september](#). Vergeet niet vooraf te in te schrijven!

10. Bedankt voor je mening!

Velen van onze lezers hebben de enquête ingevuld. We hebben maar liefst 311 antwoordformulieren binnengekregen die we als baken kunnen gebruiken om ons beleid uit te stippelen. Wij gaan nu aan de slag met de resultaten.

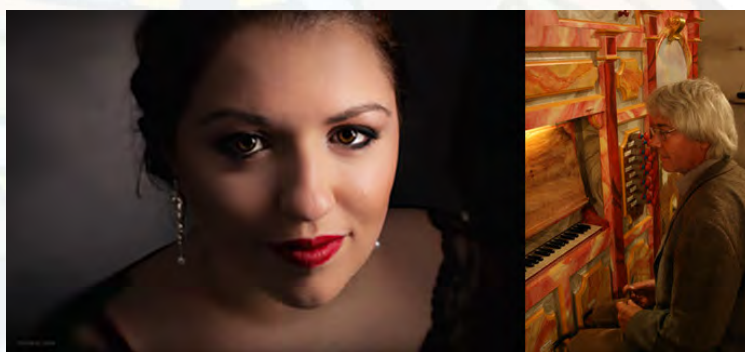
In onze volgende nieuwsbrief maken we jou graag deelgenoot van de bevindingen!

11. Muziek en Erfgoed op Open Monumentendag

KADOK presenteert “Onuitgegeven klanken” Concert in de O.-L.-V. ter Koortskapel op 13 september om 11.00 en 14.30 uur

KADOC nodigt u uit op de derde editie van ‘Muziek en Erfgoed’ op zondag 13 september. Zoals de voorbije jaren vormt de kapel van Onze-Lieve-Vrouw ter Koorts het decor voor een concert, dat een bijzondere selectie van het in KADOC bewaarde muziekerfgoed op een originele manier presenteert. KADOCs ‘huisorkest’, het strijkkwintet Piacevole, gaat dit jaar de dialoog aan met Joris Verdin op harmonium en met sopraan Jolien De Gendt.

Jolien De Gendt en Joris Verdin (Bron: KADOC)

Het zal u niet verbazen dat er in KADOC heel wat partituren voor harmonium en orgel te vinden zijn, vooral uit de eerste helft van de negentiende en de tweede helft van de twintigste eeuw. Er zijn natuurlijk de composities van bekende namen, zoals Peter Benoit, Camille Saint-Saëns en César Franck, en het eerder onverwachte ‘Bagatellen’ van Antonín Dvořák, dat hij uitzonderlijk niet voor piano maar voor harmonium schreef. Van de Franse musicus Benjamin Godard krijgt u onder andere ‘Berceuse de Jocelyn’ te horen en verder ook werk van de Belgische componisten Jean-Marie Plum en Oscar Van Durme, en van de Fransman Alexandre Guilmant. Alle drie oogstten ze met hun orgel- en harmoniumcomposities internationaal succes.

Zoals wel meer zaken dit jaar, wordt deze editie van ‘Muziek en erfgoed’ anders dan anders. Om alles veilig te laten verlopen, vinden er twee concerten plaats voor een beperkter aantal aanwezigen. U kunt dus kiezen om het concert om 11 uur of om 14.30 uur bij te wonen.

Tickets voor dit concert kosten 20 Euro. Reageer snel, het aantal plaatsen is beperkt tot 50 per voorstelling. Tickets kunt u reserveren via het inschrijvingsformulier op [de KADOC-website](#).

COLOFON

Eindredactie: Anja Coppens en Ria Christens
Layout: Anja Coppens
Fotografie (tenzij anders vermeld): Danny Brison
© vzw Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee

